

Slachta Margit

Amikor a magyar közvélemény eltúrte, befogadta az antiszemitizmust, ő elutasította azt. Az első pillanattól. Nem találni olyan írását, amelyben nyoma lenne ember és ember közötti hátrányos különbségtételnek. Több testvér visszaemlékezése szerint Slachta Margitot felháborította a keresztények árjaként való meghatározása. Ezért turáni fajnak hívta magunkat, és ezzel szembeállította a zsidókat mint zsidó fajt. S többször is emlegette: tanulni lehet a zsidóktól, mert az életrealitás jellemzi őket, hiszen mindig üldözték őket.

Slachta nem állt meg a cikkek és szónoklatok határán, cselekedett is. Felmérte az emberi felelősség mértékét, s ahogy közeledett a hitlerizmus, úgy vált Slachta elméleti elhatárolódása gyakorlati cselekvéssé. Nemcsak szóban határolta el magát a zsidótörvényektől, hanem cselekedett is. Számtalan petíciót, föliratot, közbenjárást írt és terjesztett a hatóságok elé. 1940. november 8-án a Keresztény Női Tábor nevében beadványt írt a munkaszolgálatosok érdekében. 1941 telén a kőrösmezei deportálás ellen tiltakozott. A magyar állampolgárságú zsidók a német megszállásig viszonylag biztonságban éltek, de a nem magyar állampolgárságú zsidók sorsa tragikussá vált. (1941 nyarán a magyar kormányzati szervek több mint húszezer, Magyarországon menedéket talált lengyel, román vagy csehszlovák állampolgárságú zsidót adtak át a németeknek, akik Kelet-Lengyelországba (Kamenyec-Podolszka) hurcolták a szerencsétleneket, és ott lemészárolták őket.)]

Slachta Margit, a Szociális Testvérek szerzetesrend vezetője levele Horthy Miklósnéhoz

Budapest, 1941. augusztus 13.

Főméltóságú Asszonyom!

(...) Egy kis társasággal felutaztam Kőrösmezőre, illetőleg Havasaljára és egyes más községekbe, ahonnan mostanában az internálások, összeterelések és kiutasítások történnek.

A központi írott, méltányos és érthető rendeletekkel ellentétes, kusza és embertelen intézkedéseket láttunk. – Láttunk állampolgársági okiratukat kezükben tartó embereket, félkarú hadirokkantat, alig csoszogó aggastyánt, kanyarós kisgyermeket kétnapi utaztatás után órákon keresztül a tömeggel esőben a nyílt teherkocsin való továbbszállításra várni. Láttuk ezen szerencsétlenek gúnyolására felállított akasztófát az állomáson a rajta lógó varjúval, Karácsonyfalván a beszögezett ablakú néptelen házakat, mert lakóikat éjjel, vagy hajnalban vitték el, a ricssei női koncentrációs tábor, családtagjaikat pedig Garanyban, láttam a hosszú vagonsort, melyben a szerencsétleneket odaszállították és közülük 24 vagon embert visszaküldtek, láttam Száldoboson, hogyan rakják teherkocsira a falu báméskodása mellett szuronyos katonák és csendőrök őrködése mellett az embereket, amikor az akció beszüntetésére már kiment a rendelet, láttam Putnokról egy csoportot, kiknek iratait a szolgabírótság beszédte, visszatartotta és tulajdonosait elszállíttatta stb., stb.

Nekem az ügynek mindig csak fele az, hogy minden ember Isten gyermeke, tehát igazságtalanul és kegyetlenül senkivel sem lehet bánni. – A másik fele annak átlátása, hogy mi lesz velünk, ha az ország lecsúszik a jogelvek alapjáról és mind mélyebben és mélyebben csúszik a demoralizációba, a csendes anarchiába. S ami ma csendes, milyen rombolásban fog kitörni később, főleg inség idejében, ha már nem lesz zsidó, akin megszokta, hogy az ököl és erőszak a törvény.

Ezért bátorkodom újra audienciát kérni, most már saját tapasztalataim alapján, kérem, hogy nemcsak főméltóságú Asszonyomnak, de a Kormányzó főméltóságának is elmondhassam az ügyeket és kérjem intézkedését. Teljes bizalommal mondom, azért kérem a meghallgatást Főméltóságuktól, mert a felelős fő intézkedők vagy elmennek „szabadságra”, ha valamilyen intézkedést tettek, vagy valami történik, amiben intézkedniök kellene, vagy nem adnak lehetőséget az ügyek elmondására, vagy a tények megcáfolják szavaik hiteletét.

(...) Tekintvén, hogy minden szóbeli ellenkező kijelentések dacára a deportálások ezerszámra és lázas gyorsasággal folynak, bátorkodom Főméltóságodtól lehetőleg levelem átadójával jóságos választát kérnem, hogy lehetséges-e az audiencia és mikor? (...)

Főméltóságodnak mély tisztelettel,

Slachta Margit

(...)

A Lélek Szavában 1943. január 6-án megjelent szívbemarkoló, hátborzongatóan szép Újévi levele a munkaszolgálatosokról: „Kedves Nővérem! Neked írok, aki könnyesen és gondterhelten állsz az újév küszöbén, és nincs pillanatot, amikor ne gondolnál bevonult atyádra, férjedre, fiaidra... Akarsz a veszedelmek közepette szeretteidnek kettőzött isteni segítséget? Fogadd szívedbe a mások sorsát, különösen azokét, akiket így szívedbe fogadnod nehéz. Egy haragosodét, valakiét, aki megbántott... FOGADJ SZÍVEDRE EGY MUNKATÁBOROST, AKIT A KORSZELLEM KIZÁR A TESTVÉR-KÖZÖSSÉGBŐL. MERD ezekben a halálosan komoly időkben szívedből kiűzni a közönyt, a szeretetlenséget, a gyűlöletet, – merd bent, a szíved legmélyén testvérednek elismerni azt a másik anyát és fiát, merd befogadni fájdalmát és hordani segíteni keresztjét.” Emiatt Endre László, Pest vármegye alispánja a törvényhatóság február 7-iki közgyűlésén elítélte, ám erre Slachta a Nemzeti Újságban közzétett nyílt levéllel válaszolt, kiállva a munkaszolgálatosok mellett.

Keresztény hite, humánuma életveszélyt is vállaló embermentő munkára sarkallta. E munkában mindenkivel, aki csak vállalta, cimborált. Például a szociáldemokrata Karig Sára biankó keresztleveleket nyomtatott, pecséteket készített Slachtának, aki hamis igazolványokat és igazolásokat gyártott. A testvérek Thököly úti rendházában zsidókat bújtatott, köztük Heltai Jenő író, Radnóti Miklósnét, a halálmenetben elpusztított költő feleségét, Rusznyák Istvánt, a Magyar Tudományos Akadémia későbbi elnökét, a 84 éves Márkus Emília színésznőt és férjét, Párdányi Oszkárt, Vágvolgyi Tibor szociáldemokratát, Vilt Tibor szobrászművészt.

1945-ben már a néhány hónapja még őt is kereső nyilason próbált enyhíteni. (Ugyanis tanúnak jelentkezett a népbíróóság által később halálra ítélt és kivégzett Koltai-Kunditz nevezetű nyilas tárgyalására, és ott elmondta, hogy a vádlott 1944-ben razziát tartott a Thököly úti rendházban, a bújtatottakat akár el is hurcolhatta volna, de nem tette, s végül csak annyit kért, hogy Slachta hagyjon fel a zsidók rejtegetésével. E mentőtanúszkodás – s ráadásul még uzsonnát is vitt a vádlottnak – hosszú időre adott muníciót a rajta élcelődőknek.) Tette mindezt nem politikai meggyőződésből, hanem a krisztusi szeretet jegyében, mert senkiben nem a világnézetet, hanem a segítségre szoruló embert látta.

Slachta nem magányos embermentő volt, mellette álltak a társaság fogadalmas testvérei. A testvérek lelki nevelése tartalmazta az áldozatvállalást, de azt is, hogy túl nehezett kívánni nem lehet az engedelmesség terhe alatt. Tehát az embermentésre senkit nem kötelezett, mindenki szabad akaratából eldönthette: vállalja-e az életveszélyt. És a testvérek vállalták... Egyikőjük az életét is adta: Salkaházi Sárát a vele együtt elhurcolt Barnovits Vilma hitoktatóval és négy menekítettjével a nyilasok 1944. december 27-én beelölték a Dunába.

Szerző: **Balogh Margit**

http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/slachta_margit/